

Aran, Haut-Adour, Baretja: Schmitt, *Vie Pastorale*, pp. 4 i 42); Arrens *escabòt* «troupeau de brebis plus petit que l'aulhada» (L. Paret, 31); en el Bearn Lespyr. R. dóna *escabot* «fraction de troupeau de 10 à 15 vaches, brebis, chèvres» com a propi de la Vall d'Os-sau (cf. Palay, s. v.).

L'àrea d'aquest mot arriba de ple fins a la frontera del Piemont (Isola, 60 km. al N. de Niça), a Niça *escabot* «troupeau de brebis ou de chèvres», SO. de l'Erau (Beziers, Puisserguier), l'Arieja, i fins les Landes (VKR xvi, 35; FEW xi, 287b). No hi ha variants amb *-m-* en llengua d'oc; entre un mar de les variants en *-b-*, hi ha però una excepció notable: *eskamús* a Allòs i Colmars² (Basses-Alpes); aquesta localitat és uns 40 km. al SSO. de Barceloneta, l'altra uns 7 o 8 més al Nord.

Els mestres romanistes (Diez, M-Lübke) no van tractar mai de l'etimologia del nostre mot; el primer a interessar-s'hi fou Spitzer (*LexikK*, 53), que ja asenyalà la doble forma amb *-m-* i *-b-*, i juntament va tractar del tort. *escarot* 'colla; ramat de bestiar' si bé sembla admetre que no hi ha gaire relació amb aquest;³ quant a *escamot* vindria de SQUAMA 'escata', idea fundada en una etimologia del cast. antiq. i dial. *escamocho* 'deixies de menjar' (etimologia errònia, veg. DCEC II, 324), i sense base semàntica ni lèxica (puix que SQUAMA precisament és un mot estrany i quasi inexistent en cat.-oc., llengües que el van reemplaçar pel tipus ESCATA), mentre que *escabot* sortiria d'*escamot* fonèticament, sota el pretext que ME RENDARE ha donat *berenar* (però això és una dissimilació davant la N, canvi impossible en el nostre cas, puix que no hi ha altra nasal); en adonar-se que la forma occitana és *escabot*, retira aquesta explicació (p. 159) i suggereix que vingui de *cap* CAPUT. En resum, cap resultat sostenible.⁴

A. Schmitt (o. c.) i ja Brüch (nota de poc valor, en *Misc. Schuchardt*, 1922, 42), segurament guiats per la consonància amb el fr. *écheveau* «peloton», 'cabdell'. que Gamillscheg (EWFS, p. 336) volia fer venir del ll. SCAPUS, suggeriren que fos un derivat d'aquest, postulant un *SCAPOTTU (!) —llatí quimèric, no pas llatí vulgar— i Wartburg agafant-se a aquesta proposta, la consagra en el FEW XI (1963), l. c. SCAPUS terme tècnic, pots ser manlleu del grec, amb el sentit de 'fust de columna', 'muntant de porta', que no ha deixat absolutament cap descendència romànica (l'etimologia de Gamillscheg per a *écheveau* era errònia i el mateix Wartburg se n'ha desentès), no serveix, ja per raons semàntiques (què té a veure un pal de fusta o d'obra amb una colla d'ovelles?), i la seva impossibilitat és encara més clara en l'aspecte lèxico-morfològic: puix que en tot cas, no existint un primitiu romànic *escap i essent *-ot* un sufix que no comença a funcionar fins després de l'Antiguitat, ¿com fóra possible que s'hagués afegit a aquell tecnicisme ja oblidat, per crear un mot de pastors?

El que ja no negaré és que sigui suggerent la semblança amb el fr. *écheveau* «peloton», 'madeixa, cabdell' i el seu prolongament occità *escavel*, *escabel*:

aquell és un mot de sempre i de tot el domini [c. 1200], aquest apareix d'una banda amb un significat 'debanadora' [S. XIII, «alabrum», *Don. Pro.*, PSW III, 162], i també en el de 'cabdell de fil' [1297].

Hugo Schuchardt (*An Mussafia*, 8) va demostrar amb proves ergològiques i fonètiques que el sentit 'debanadores' és el primitiu, estri que mutat sobre un banquet o escambell prengué el nom d'aquest, ll. SCABELLUM: etimologia aviat generalitzada [REW, 7633; FEW XI, 259] i corroborada pel fet que la *-v-* dels dos testimonis occitans del S. XIII exigeix una base amb *-b-* i no pas *-p-*; encara avui la *-v-* és general o quasi general en llengua d'oc en totes les zones que distingeixen *-v-* de *-b-* (fins i tot hi ha *eskawét* amb *-w-* en una part de la Gironda, ALF 1541); l'article *escavèu* del TdF aplega les dues accs. «dévidoir pour mettre le fil en écheveaux» i «écheveau plus gros que ceux qu'on nomme *escagno*, voir *madaïso*». Aquesta, documentada com a rodanesa i provençal per la dita proverbial «es un *escavèu* sèns centèno: c'est un étourdi» (cf. el cat. *sense cap ni centener* 'sense solta') i un *escavèu de blanco lano* en R. Marcelin de Carpentras.

Etimologia encara reblada en l'aspecte ergològic pel cas del picard *écane*. «gros écheveau de laine» [1617] SCAMNUM (FEW XI, 278a21), pròpiament 'escon, escambell', i pel seu derivat *SCAMNIUM d'on el prov., lld., roerg. i alv. *escanha*, *-anho*, i també pic. *écagne* 'madeixa', al costat d'oc. ant. *escanha* 'debanadores' [S. xv] (FEW XI, 276-7).

Ara bé si el fr. *peloton* pròpiament 'cabdell' s'ha convertit en el nom d'un «groupe de personnes» i d'una «bande de soldats», o sigui un 'escamot' ¿per què no admetríem que també *escavel*, *-bel*, substituït el sufix, i passant a *escabot* prengué aquest últim significat? Així m'ho havia apuntat en una cèdula de 1930, i és evident que és una idea molt més bona que les altres temptejades; examinada avui, sospesant totes les objeccions possibles, i sense negar el bon fonament d'algunes, segueixo jutjant-la digna d'acceptació. Sens dubte preguntem per què s'havia de canviar *-el* en *-ol*. Hi pogué ajudar la influència de mots com *pilot* 'munt, pila', encara que no tingui el mateix sentit que *escamot*, com el té el seu germà fr. *pelotte* (= *peloton*), i també el de *mota* 'quantitat de caps de bestiar que aporta un dels dos consorcis' (Ager, Menorca), 'escamot de gent, de tropes' [Jaume I], al costat del qual fins existeix localment un masculí *mòt* 'farcell, embalum' (Blanes, etc.); o bé se sentí la necessitat d'un matis intensiu o depreciatiu, marcat pel nou sufix, que diferenciés el nom del ramadet.

¿Per què hi ha *-v-* en *escavel* 'madeixa', però *-b-* en *escabot*, i això en els parlars provençals, alpins i rodanesos que distingeixen *-v-* de *-b-*, i així mateix a les Balears? (també a la Vall d'Aran esperàriem *-w-* com a resposta d'una *-v-* de Provença). Això pot venir: 1) de la seqüència de *o*, que afavoreix la diferenciació de *v* en *b*, cas més o menys comparable al dels cat. *bolcar*, *buit*, *burxar*, cat. i cast. *boda*, cast. ant. *bolver*, *cobarde*, *cobiço*, etc.; 2) de la influència avasalladora de l'arrel omnipresent de CAPUT, i en par-